

Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinin Bilişsel Kapılma ile Siber Aylaklık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi¹

Rıdvan KENANOĞLU²

Rümeysa DAŞ³

Kaan BÜYÜKCERAN⁴

Gönderim Tarihi: 27.02.2024

Kabul Tarihi: 30.04.2024

Yayın Tarihi: 07.06.2024

Özet: Bu çalışmanın amacı, meslek yüksekokullarının Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin bilişsel kapılma ve derslerde akıllı telefon siber aylaklığı düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu amaç kapsamında, demografik verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu, öğrencilerin bilişsel kapılma düzeylerini ölçmek için "Bilişsel Kapılma Ölçeği" ve derslerde siber aylaklık düzeylerini ölçmek için "Derslerde Akıllı Telefon Siber Aylaklık Ölçeği" kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini Dicle Üniversitesi ve Siirt Üniversitesi bünyesinde yer alan Meslek Yüksekokullarının Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Veriler online veri toplama aracı oluşturma platformlarından biri olan Google Forms aracılığı ile hazırlanmış ve oluşturulan veri toplama aracının linki araştırma kapsamında bulunan öğrencilerle paylaşılmıştır. Araştırmaya toplam 178 Önlisans öğrencisi katılmıştır. Toplanan veriler üzerinde yapılan analizler sonucunda öğrencilerin en çok kullandığı sosyal medya uygulaması Whatsapp olduğu, Bilişsel kapılma seviyelerinin orta ve derslerde akıllı telefon siber aylaklık düzeylerinin düşük seviyede olduğu ve bazı değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılaşma tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucuna bağlı olarak uygulayıcılara, araştırmacılara, üniversitelerde görev yapan akademik personele çeşitli öneriler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Siber Aylaklık, Çocuk Gelişimi, Akıllı Telefon, Bilişsel Kapılma, Üniversite Öğrencileri

Investigation of the Relationship Between Cognitive Absorption and Cyberloafing Levels of Child Development Program Students

Abstract: The aim of the study is to determine the relationship between the cognitive absorption and smartphone cyberloafing level in the class of the students studying in the child development program of the vocational schools. For this purpose, personal information form created by researchers to collect demographic data, 'Cognitive absorption Scale' to measure the cognitive absorption level of the students and 'Smartphone Cyberloafing in The Class Scale' to measure the cyberloafing in the class level of the students will be used as a survey. The population of the research consists of students studying in the child development program of vocational schools in Dicle and Siirt Universities. The survey will be prepared on one of the online survey creation platforms and the survey's link will be distributed to the students who wants to be volunteer to fill it. The collected data will be transferred to the SPSS program and subjected to various statistical analyses on it. As a result of the study, it will be revealed the most used social media application by the students, whether cognitive absorption and smartphone cyberloafing in the class level differ according to demographic data, and the relationship between cognitive absorption and smartphone cyberloafing in the class level. Depending on the result of the research, various suggestions will be proposed to implementers, researchers and the academic staff in the universities.

Keywords: Child development, cyberloafing; smartphone; cognitive absorption; university students

GİRİŞ

Geçmişten günümüze kadar büyük bir değişimle birlikte ilerleyen teknoloji, yaşamımızın her alanında karşımıza çıkmakta ve yaşamımızda büyük bir rol almaktadır. Bu teknolojik değişimlere öncülük edenlerin ise bilgi ve iletişim teknolojileri olduğu görülmektedir (Kadı & Öztunç, 2015). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin bu değişimlere önderlik etmesinin en büyük sebeplerinden birisi,

¹ Bu çalışma 17-18 Kasım 2022 Dicle Üniversitesi Uluslararası Disiplinlerarası Sempozyumunda (Duds-2022) bildiri olarak sunulmuştur.

² Dicle Üniversite, Türkiye, ridvan.kenanoğlu@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4480-1657

³ Dicle Üniversite, Türkiye, rumeysa.das@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7885-8539

⁴ Dicle Üniversite, Türkiye, kaan.buyukceran@dicle.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6906-2213

bilgisayar ve telefon gibi cihazların artık yaşamımızın her alanında kullanılıyor olmasıdır. Özellikle cep telefonlarının kullanımı günden güne yaygınlığını arttırmaktadır. Tüm dünyayı etkisi altına alan cep telefonları ilk etapta mobil olması ve diğer insanlarla etkileşimi her an sağlayabilmesi yönünden tercih edilmekteydi. Daha sonrasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimiyle birlikte iletişim işlevinin yanı sıra fotoğraf, video, internete erişim gibi birçok işleviyle yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir (Aktaş & Yılmaz, 2017). Telefonların değişim ve gelişimi, bilgisayar teknolojisinin telefonlara eklenmesiyle devam etmiştir. Telefonların küçük ve kolay taşınabilir olmasıyla birlikte bilgisayar teknolojisi ile bir araya getirilmesi ve birden fazla teknolojinin tek cihazda buluşturulması amacıyla akıllı telefonlar üretilmiştir. Böylelikle birden çok cihaz yerine sadece avuç içi kadar bir cihazda birçok işlev bir araya gelmiş ve akıllı telefonlar hayatımıza girmiştir. Akıllı telefonların yaşamımıza entegre olmasıyla birlikte kullanıcılar yeni fırsatlarla ve zorluklarla karşı karşıya gelmektedir (Chen, Chen, & Yen, 2011). Akıllı telefonlar günlük yaşamda sunduğu imkanlarla birlikte her gün daha vazgeçilmez bir hal almaktadır. Örneğin; internet erişimi, uygulamalar, kameralar, navigasyon gibi birçok işlevle günlük yaşamın akışında birçok kolaylık sağlamaktadır (Haug, ve diğerleri, 2015). Akıllı telefonlar sağladıkları kolaylıklarla göz önüne çıkıyor olmasına rağmen yapılan araştırmalar sonucunda kullanıcılarına olumsuz etkilerinin de olduğu görülmektedir. Nitekim Thomée, Härenstam ve Hagberg (2011), yaptıkları çalışmada aşırı derecede telefon kullanımının uyku bozukluğuna ve mesajlaşmadan dolayı kas yapısında bozulma gibi olumsuz etkiler bırakabileceğini öne sürmüşlerdir. Bu olumsuz etkilerle bağlantılı olarak kişilerin ruh sağlığında kaygı ve stres gibi olumsuz etkilerin de görülebileceğini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda katılımcıların çoğu, her zaman ulaşılabilir olmanın kendi üzerlerinde baskı ve stres yarattığını bildirmişlerdir. Artık akıllı telefonların daha sık ve daha yoğun kullanıldığı göz önüne alındığında bu etkilerin şiddeti de artmaktadır. İnsanların akıllı telefonları yoğun kullanımları; gerçek dünyadan kopmak, sanallaşmak ve günlük işlerini aksatmak gibi olumsuz etkileri de beraberinde getirmektedir (Yusufoğlu, 2017). Akıllı telefonlarla birlikte internete erişimin kolaylaştığı ve yaygınlaştığı yadsınamaz bir gerçektir. İnternet erişiminin ve kullanımının artmasıyla birlikte bu konuda farklı kavramlar ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi siber aylıklık kavramıdır. Bu kavram Lim (2002) tarafından ilk olarak açıklanmıştır. Siber aylıklık kavramını, iş yeri çalışanlarının çalışma saatleri içerisinde interneti kendi kişisel amaçları doğrultusunda kullanmaları olarak ifade etmiştir. Siber aylıklık konusunda alanyazında iki farklı görüş olduğu görülmektedir. Bunlardan birisi siber aylıklık davranışlarının olumlu olabileceği görüşünü savunurken diğeri ise siber aylıklık davranışlarının olumsuz olduğunu savunmaktadır. Olumlu olduğunu savunanlar siber aylıklığın insanlardaki stres ve kaygı durumlarını azaltılabileceği dolayısıyla verimliliği arttırdığını düşünmektedirler. Olumsuz olduğunu savunanlar ise siber aylıklığın zaman kaybına yol açması ve yapılan etkinliğe odaklanmada engel olması dolayısıyla verimliliği düşürdüğünü düşünmektedirler (Yılmaz & Yurdugül, 2018).

Siber aylıklık için gerekli olan internet ve teknolojik cihaz ihtiyacını tek bir noktada buluşturan akıllı telefonların yaşamın her alanında kullanımıyla birlikte siber aylıklık yalnızca iş yerlerinde görülmemektedir. Akıllı telefonların sınıflara girmesiyle birlikte siber aylıklık davranışları eğitim ortamlarını da etkisi altına almıştır (Polat, 2018). Siber aylıklık kavramı genellikle iş yerlerini kapsamı ve iş yerlerindeki verimin, üretkenliğin düşmesiyle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda eğitim ortamlarında gözlenen siber aylıklık davranışları ise eğitimin kalitesini düşürmesi ile ilişkilendirilmektedir. Bu bakımdan siber aylıklığın; akademik başarının düşmesi, öğretim faaliyetlerinin verimliliğinin düşmesi ve sınıf atmosferinin bozulması gibi sonuçlara yol açtığı görülmektedir (Yazgan & Yıldırım, 2020). Eğitim ortamlarında internetin kullanılmasının olumsuz

olduğu gibi olumlu sonuçları da bulunmaktadır. Nitekim Seçkin ve Kerse (2017) tarafından yapılan çalışmada, üniversite öğrencilerinin gerek ders içi gerek ders dışı çalışma saatlerinde siber aylaklık davranışları sergilemelerinin yanı sıra derslerde işlenen konular hakkında internette araştırma yaptıkları da tespit edilmiştir. Akıllı telefonların, bilgi ve iletişim teknolojilerinin hayatın vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi sonucunda ortaya çıkan kavramlardan birisi ise bilişsel kapılma kavramıdır. Bilişsel Kapılma (BK) kavramı, insanlar ve teknoloji arasındaki ilişkinin günden güne artmasıyla birlikte bu ilişkide insanların deneyimlerini anlamak amacıyla Agarwal ve Karahanna (2000) tarafından geliştirilmiştir. Bu kuramın temelini oluşturan BK terimi ise “teknoloji ile ilgili deneyimlerde yaşanan derin bağlılık durumu” olarak tanımlanmaktadır (Usluel & Vural, 2009). Agarwal ve Karahanna (2000), BK’yı zaman, merak, ilginin odaklanması, kontrol ve zevk olarak karşımıza çıkan 5 kavramla açıklamıştır. Zaman kavramını; bireyin teknoloji ile etkileşimi esnasında zaman algısını yitirmesi olarak, merak kavramını ise bireyin teknolojiyle etkileşimi esnasında merak durumunda olması olarak açıklamışlardır. Bir diğer kavram olan ilginin odaklanmasını ise teknolojiyle etkileşim içerisindeyken yalnızca bu etkileşime odaklanılması olarak ifade etmişlerdir. Kontrol kavramını, bireyin teknolojiyle etkileşimi sırasında öz kontrol sağladığını düşünmesi olarak tanımlamışlardır. Son olarak zevk kavramını ise bireyin teknolojiyle etkileşimi sırasında zevk alması şeklinde ifade etmişlerdir. BK kuramının temellerine bakıldığında 3 alt kuramdan oluştuğu görülmektedir. Bunlar; kapılma, akış ve bilişsel bağlılık olarak karşımıza çıkmaktadır. Kapılma kuramı, bireyin tüm dikkatini bir olay, durum veya objeye yönlendirmesi olarak açıklanmıştır. Bu kuram kapsamında yapılan çalışmalarda bireylerin dikkatini yoğunlaştırdığı etkinliklerin bazılarında diğer etkinliklerden daha fazla zevk aldıkları belirlenmiştir (Tellegen & Atkinson, 1974). Akış kuramında ise bireyin yaptığı etkinlik dışında kalan her şeyi görmezden geldiği ve yalnızca o etkinliğe odaklandığı ifade edilmektedir (Csikszentmihalyi, 1990). Bilişsel bağlılık kuramı bireyin bir etkinliği yaparken zaman kavramını yitirmesini ve tamamen yaptığı etkinliğe odaklanması şeklinde açıklanmaktadır. BK kuramına bakıldığında akış kuramı ile oldukça benzer olduğu görülmektedir ancak aynı şeyler değildir (Webster & Ho, 1997). Akıllı telefonlarla birlikte internete ulaşımın her ortamda kolaylaştığı görülmektedir. Bu bağlamda siber aylaklık ve BK davranışlarının da farklı ortamlarda yer aldığı görülmektedir. Bu ortamlardan birisinin eğitim ortamları olduğu düşünülmektedir. Nitekim alanyazın incelendiğinde Yaşar ve Yurdugül (2013), yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin eğitim ortamlarında internet kullandıklarını ve bunun öğrenme sürecini olumsuz olarak etkilediğini tespit etmişlerdir. Eğitim ortamlarında görülen siber aylaklık ve BK davranışlarına yönelik yapılan bir çalışmada ise Arıkan ve Özgür (2019), Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin siber aylaklık düzeyi ile BK düzeyi arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Aynı zamanda bu çalışmadan elde edilen bulgularda öğretmen adaylarının akademik başarı düzeyleri ile siber aylaklık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunurken, akademik başarı düzeyleri ile BK düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir.

Bu çalışmada günümüzde akıllı telefonların yaygın kullanımıyla birlikte siber aylaklık ve BK davranışlarının, yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim ortamlarında da yer almasından yola çıkılmıştır. Alanyazın incelendiğinde siber aylaklık ve BK ile ilgili çalışmaların lisans düzeyinde öğrenim gören öğrenciler, öğretmenler, kamu veya özel sektördeki çalışan üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Önlisans düzeyinde sınırlı çalışmalar olmakla beraber, özellikle mezuniyetlerinden sonra okul öncesi dönemde görev yapacak olan Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin üzerinde yeterince çalışılmamıştır. Özellikle mezunlarının okul öncesi kurumlarda yardımcı öğretmen ya da okul öncesi öğretmeni olarak çalışacak olması, görev ve sorumluluklarını yerine getirirken tüm

dikkatini bu yaş grubundaki öğrencilere vermelerini gerektirmektedir. Bu bağlamda Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin derslerde akıllı telefon siber aylaklığı ve BK düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin BK ve siber aylaklık davranışlarının belirlenmesi okul öncesi dönemde çalışacak olan bu kişilerin çalışma ortamını ya da genel mesleki gelişimlerini olumsuz etkilememesi açısından önemlidir. Dolayısıyla bu araştırmada Çocuk Gelişimi Programı öğrencilerinin Derslerde Akıllı Telefon Siber Aylaklığı (DATSA) ve BK düzeyleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. Üniversitelerin Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin BK ve DATSA düzeyleri nasıldır?
2. Üniversitelerin Çocuk gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin BK ve DATSA düzeyleri cinsiyete, sınıf düzeyine, öğrenim görülen üniversite ve en sık kullanılan sosyal medya uygulamasına göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
3. Üniversitelerin Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin BK ve DATSA düzeyleri arasındaki ilişki nasıldır?

YÖNTEM

Bu araştırma nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını veya derecesini ölçmeyi yarayan modellerden birisidir (Karasar, 2012). Bu araştırmada Çocuk Gelişimi Programı önlisans öğrencilerinin BK ve DATSA düzeyleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversitelerin meslek yüksekokullarının Çocuk Gelişimi programında eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise Dicle Üniversitesi Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ergani Meslek Yüksekokulu, Silvan Meslek Yüksekokulu, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Erzurum Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı önlisans öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem seçilirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntem, zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk vd., 2020; Fraenkel ve Wallen, 2003). Kişisel Bilgiler Formu ile toplanan verilere genel tanımlayıcı istatistik veriler olarak verilmiştir. Araştırmaya katılanların cinsiyet, sınıf, yaş, günlük internet kullanım süresi, akıllı telefonda en sık kullanılan sosyal medya uygulaması, akıllı telefonu kullanma amacı ile ilgili bilgiler frekans ve yüzdelikler açısından incelenmiştir. Cinsiyet, sınıf ve yaş açısından tanımlayıcı bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1 incelendiğinde 178 katılımcının demografik özellikleri görülmektedir. Araştırmaya dahil olan katılımcıların önemli bir bölümünü (n=158, f=%88.8) kadın öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya Dicle Üniversitesi'nden 103 öğrenci, Siirt Üniversitesi'nden ise 75 öğrenci katılmıştır. Katılımcı öğrencilerin 104'ü (f= % 58.4) 1. sınıfta, 74'ü (f= % 41.6) ise 2. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin en sık kullandığı sosyal medya uygulamasının WhatsApp adlı mesajlaşma uygulaması olduğu görülmektedir (n=83, f=%46.6). Bu uygulamayı sırasıyla Instagram (n=73, f=%39.3), Youtube (n=14, f=%7.9) ve diğer (Facebook, Twitter vb.) sosyal medya uygulamaları takip etmektedir. Çalışmaya dahil olan öğrencilerinin yaşları 17 ile 41 arasında değişmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine Ait Bulgular

Kişisel Bilgiler		n	f%
Cinsiyet	Kadın	158	88.8
	Erkek	20	11.2
Üniversite	Dicle Üniversitesi	103	57.9
	Siirt Üniversitesi	75	42.1
Sınıf	1. Sınıf	104	58.4
	2. Sınıf	74	41.6
En Sık Kullanılan Sosyal Medya Uygulaması (SMU)	WhatsApp	83	46.6
	Instagram	70	39.3
	Youtube	14	7.9
	Diğer (Facebook, Twitter vb.)	11	6.2
Toplam		178	100

Verilerin Toplanması

Verileri toplamak amacıyla seçilen Kişisel Bilgiler Formu, BK Ölçeği ve DATSA Ölçeği online hale getirilmiştir. Online formlar gerekli sosyal mecralar üzerinden örneklem olarak seçilen Dicle Üniversitesi Diyarbakır Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Ergani Meslek Yüksekokulu, Silvan Meslek Yüksekokulu, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Erüh Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Programı önlisans öğrencileri ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılı güz döneminde paylaşılmış ve veriler toplanmıştır. Katılımcıların gönüllülüğü esas alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgiler Formu: Bu formda katılımcı grubu tanımak amacıyla yaş, cinsiyet ve sınıf gibi demografik bilgilere yönelik sorular ile günlük internet kullanım süresi, akıllı telefonda en sık kullanılan sosyal medya uygulaması, akıllı telefonu kullanma amacı gibi teknolojiye yönelik sorular yer almaktadır.

Bilişsel Kapılma Ölçeği: Öğrencilerin bilişsel kapılma düzeylerini belirleyebilmek amacıyla, Agarwal ve Karahanna (2000) tarafından geliştirilen ve Usluel ve Vural (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan "Bilişsel Kapılma" (BK) ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 17 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. "Zaman" alt boyutu 5 madde, "Merak" alt boyutu 4 madde, "İlginin Odaklanması" alt boyutu 4 madde ve "Zevk" alt boyutu 4 maddeden oluşmaktadır. 10'lu likert tipte hazırlanan bu ölçek "1=kesinlikle katılmıyorum" ve "10=kesinlikle katılıyorum" arasında puanlanmaktadır. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 17 ve en yüksek puan 170'tir. Orijinal ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ölçeğin tamamı için .92, "Zaman" alt boyutu için .88, "Merak" alt boyutu için 0.90, "İlginin Odaklanması" alt boyutu için .82 ve "Zevk" alt boyutu için .90 olarak hesaplanmıştır.

Siber Aylaklık Ölçeği: Öğrencilerin siber aylaklık düzeylerini belirleyebilmek amacıyla, Blau, Yang ve Ward-Cook (2006) tarafından geliştirilen ve Polat (2018) tarafından Türkçeye uyarlanan "Derslerde Akıllı Telefon Siber Aylaklığı" (DATSA) ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal hali 16 madde ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. "Tarama Siber Aylaklığı" (TSA) alt boyutu 7 madde, "Etkileşimsel Siber Aylaklık" (ESA) alt boyutu 6 madde ve "Eğlence Siber Aylaklığı" (EGSA) alt boyutu 3 maddeden oluşmaktadır. 6'lı likert tipte hazırlanan bu ölçek "1=hiçbir zaman", "2=nadiren", "3=bazen", "4=sık sık", "5=çoğu zaman" ve "6=her zaman" olarak puanlanmaktadır. Bu ölçekten alınabilecek en düşük puan 16 en yüksek puan 96'dır. Orijinal ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ölçeğin tamamı için .88, Tarama Siber Aylaklığı alt boyutu için .86,

Etkileşimsel Siber Aylaklık alt boyutu için .81 ve Eğlence Siber Aylaklığı alt boyutu için .68 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma öncesinde Çocuk Gelişimi programında öğrenim gören öğrencilere araştırma konusu ve veri toplama aracı hakkında bilgi verilmiş ve ölçeklerin doldurulması yaklaşık 15 dakikalık bir sürede yanıtlanabilmiştir. Verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programından yararlanılmıştır. Kullanılan tüm istatistiklerde anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak kabul edilmiştir. Uygulama sonrasında hesaplanan Cronbach's α değerleri BK Ölçeği için Zaman boyutu .89, Merak boyutu .89, İlginin Odaklanması boyutu .77, Zevk boyutu .90 ve tüm ölçeğin ise .90 olarak DATSA Ölçeği için TSA boyutu .82, ESA boyutu .88, EGSA boyutu .90 ve tüm ölçeğin ise .92 olarak ölçülmüştür. Kişisel Bilgiler Formu' nda yer alan değişkenlere göre BK ve DATSA düzeyleri arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için t-Testi, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Katılımcıların BK ve DATSA düzeyleri hesaplanırken, aldıkları toplam puanların ortalamaları Düşük, Orta ve Yüksek olarak puan aralıklarına ayrılmıştır. BK için 1-4 aralığı düşük, 4-7 aralığı orta ve 7-10 aralığı yüksek düzey olarak ve DATSA için 1-2,66 düşük, 2,67-4,32 orta ve 4,33-6 yüksek düzey olarak alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin BK ve DATSA düzeylerine ilişkin görüşlerini kapsayan tanımlayıcı değerler Tablo 2'de sunulmuştur. Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin BK düzeylerinin orta düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{X}=5,84$). Araştırmaya katılan öğrencilerin DATSA düzeyleri incelendiğinde ise öğrencilerin düşük düzeyde siber aylaklık düzeyine sahip oldukları söylenebilir ($\bar{X}=1,94$).

Tablo 2. Katılımcıların BK ve DATSA düzeyleri

Özellik	Boyut	\bar{X}	Ss	Düzye
BK	Zaman	5,85	2,03	Orta
	Merak	5,72	2,22	Orta
	İlginin Odaklanması	5,58	1,97	Orta
	Zevk	6,21	2,10	Orta
	Tüm Ölçek	5,84	1,57	Orta
DATSA	TSA	2,19	,80	Düşük
	ESA	1,81	,87	Düşük
	EGSA	1,59	,83	Düşük
	Tüm Ölçek	1,94	,75	Düşük

Katılımcıların BK ve DATSA düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirleyebilmek için t-Testi yapılmıştır ve Tablo 3'de yapılan t-Testinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 3'de görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre BK puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0,05$). Bu bulguya dayanarak erkek öğrenciler ile kadın öğrencilerin benzer bir BK düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Araştırma katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre orta düzeyde BK düzeylerine sahip olduğu söylenebilir. Ancak Tablo 3 incelendiğinde Cinsiyet değişkenine göre DATSA puanlarında tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma görülmektedir ($p<0,05$). Bu bulguya dayanarak erkek öğrencilerin derslerde kadın öğrencilere göre daha fazla DATSA yaptığı söylenebilir. Her iki cinsiyete göre

bakılınca siber aylıklık düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu ile öğrencilerin derslerinde akıllı telefonlarından düşük düzeyde aylıklık davranışı gösterdiği söylenebilir.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre BK ve DATSA t-Testi Bulguları

	Boyut	Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
BK	Zaman	Erkek	20	6,28	1,77	0,996	,32
		Kadın	158	5,8	2,06		
	Merak	Erkek	20	6,38	2,30	1,41	,15
		Kadın	158	5,63	2,20		
	İlginin Odkl.	Erkek	20	6,02	1,60	1,06	,28
		Kadın	158	5,53	2,00		
Zevk	Erkek	20	6,82	2,27	1,39	,16	
	Kadın	158	6,13	2,08			
Tüm	Erkek	20	6,37	1,15	1,60	,11	
	Kadın	158	5,77	1,60			
DATSA	TSA	Erkek	20	2,69	1,14	2,99	,00**
		Kadın	158	1,76	0,82		
	ESA	Erkek	20	2,21	1,15	2,16	,03*
		Kadın	158	1,76	,82		
	EGSA	Erkek	20	2,14	1,26	3,23	,00*
		Kadın	158	1,52	,74		
Tüm	Erkek	20	2,41	1,13	3,03	,00**	
	Kadın	158	1,88	,67			

*p<0.05 **p<0.01

Katılımcıların BK ve DATSA düzeylerinin sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirleyebilmek için t-Testi yapılmıştır ve Tablo 4’de yapılan t-Testinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 4. Sınıf Değişkenine Göre BK ve DATSA t-Testi Bulguları

	Boyut	Sınıf	n	\bar{X}	Ss	t	p
BK	Zaman	1. Sınıf	104	5,99	1,98	1,048	,29
		2. Sınıf	74	5,66	2,10		
	Merak	1. Sınıf	104	5,90	2,30	1,305	,19
		2. Sınıf	74	5,46	2,09		
	İlginin Odkl.	1. Sınıf	104	5,67	1,87	0,752	,45
		2. Sınıf	74	5,45	2,10		
Zevk	1. Sınıf	104	6,41	2,06	1,552	,12	
	2. Sınıf	74	5,92	2,15			
Tüm	1. Sınıf	104	5,99	1,50	1,54	,12	
	2. Sınıf	74	5,63	1,65			
DATSA	TSA	1. Sınıf	104	2,13	,87	1,284	,20
		2. Sınıf	74	2,29	,70		
	ESA	1. Sınıf	104	1,74	,95	1,380	,16
		2. Sınıf	74	1,92	,75		
	EGSA	1. Sınıf	104	1,52	,82	1,327	,18
		2. Sınıf	74	1,69	,84		
Tüm	1. Sınıf	104	1,87	,81	1,148	,14	
	2. Sınıf	74	2,04	,66			

Tablo 4’de görüldüğü gibi sınıf değişkenine göre BK puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu bulguya dayanarak 1. sınıf öğrenciler ile 2. sınıf öğrencilerin benzer bir BK düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Araştırma katılan öğrencilerin sınıf değişkenine göre orta düzeyde BK düzeylerine sahip olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Tablo 4’de görüldüğü gibi sınıf değişkenine göre DATSA puanlarında tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu bulguya dayanarak 1. sınıf öğrencileri ile 2. sınıf öğrencilerinin derslerde benzer düzeyde DATSA yaptığı söylenebilir. Ancak her iki sınıfa göre bakılınca siber aylıklık düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu ile öğrencilerin derslerinde akıllı telefonlarından düşük düzeyde aylıklık davranışı gösterdiği söylenebilir. Katılımcıların BK ve DATSA düzeylerinin Üniversite değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirleyebilmek için t-Testi yapılmıştır ve Tablo 5’de yapılan t-testinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 5. Üniversite Değişkenine Göre BK ve DATSA t-Testi Bulguları

Boyut	Üniversite	n	\bar{X}	Ss	t	p		
BK	Zaman	Dicle	103	5,87	2,16	,13	,89	
		Siirt	75	5,83	1,86			
	Merak	Dicle	103	5,66	2,31	,39	,69	
		Siirt	75	5,79	2,10			
	İlginin Odkl.	Dicle	103	5,60	2,07	,10	,91	
		Siirt	75	5,57	1,82			
	Zevk	Dicle	103	6,17	2,17	,28	,77	
		Siirt	75	6,26	2,01			
	Tüm	Dicle	103	5,83	1,63	1,13	,89	
		Siirt	75	5,86	1,49			
	DATSA	TSA	Dicle	103	2,24	,85	,81	,41
			Siirt	75	2,14	,73		
ESA		Dicle	103	1,83	,85	,29	,77	
		Siirt	75	1,79	,91			
EGSA		Dicle	103	1,61	,81	,35	,72	
		Siirt	75	1,56	,86			
Tüm		Dicle	103	1,97	,76	,585	,56	
		Siirt	75	1,90	,74			

Tablo 5’de görüldüğü gibi Üniversite değişkenine göre BK puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu bulguya dayanarak Dicle Üniversitesinde öğrenim gören öğrenciler ile Siirt üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin benzer bir BK düzeyine sahip olduğu söylenebilir. Araştırma katılan öğrencilerin Üniversite değişkenine göre orta düzeyde BK düzeylerine sahip olduğu söylenebilir. Benzer şekilde Tablo5’de görüldüğü gibi Üniversite değişkenine göre DATSA puanlarında tüm alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($p>0.05$). Bu bulguya dayanarak Dicle Üniversitesinde öğrenim gören öğrencileri ile Siirt Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerinin derslerde benzer düzeyde DATSA yaptığı söylenebilir. Ancak her iki Üniversiteye göre bakılınca siber aylıklık düzeylerinin düşük olduğu görülmektedir. Bu bulgu ile öğrencilerin derslerinde akıllı telefonlarından düşük düzeyde aylıklık davranışı gösterdiği söylenebilir. Katılımcıların BK ve DATSA düzeylerinin en sık kullanılan SMU değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olup olmadığını belirleyebilmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve Tablo 6’da yapılan ANOVA Testinin sonuçları görülmektedir.

Tablo 6. En sık Kullanılan SMU Değişkenine göre BK ANOVA Bulguları

Boyut	SMU	n	\bar{X}	F	p	Fark
Zaman	WhatsApp	83	5,52	1,96	,12	Yok
	İnstagram	70	5,99			
	Youtube	14	6,71			
	Diğer	11	6,63			
Merak	WhatsApp	83	5,39	3,91	,01*	Diğer→İnstagram, Diğer→WhatsApp
	İnstagram	70	5,71			
	Youtube	14	6,07			
	Diğer	11	7,73			
BK İlginin Odkl.	WhatsApp	83	5,46	,75	,52	Yok
	İnstagram	70	5,56			
	Youtube	14	5,82			
	Diğer	11	6,36			
Zevk	WhatsApp	83	5,91	1,70	,17	Yok
	İnstagram	70	5,90			
	Youtube	14	6,64			
	Diğer	11	7,23			
Tüm	WhatsApp	83	5,57	3,07	,02*	Diğer→WhatsApp
	İnstagram	70	5,90			
	Youtube	14	6,33			
	Diğer	11	6,89			
TSA	WhatsApp	83	2,11	0,61	,60	Yok
	İnstagram	70	2,26			
	Youtube	14	2,33			
	Diğer	11	2,28			
DATSA ESA	WhatsApp	83	1,70	1,11	,34	Yok
	İnstagram	70	1,89			
	Youtube	14	2,07			
	Diğer	11	1,89			
EGSA	WhatsApp	83	1,53	,40	,75	Yok
	İnstagram	70	1,61			
	Youtube	14	1,71			
	Diğer	11	1,75			
Tüm	WhatsApp	83	1,85	0,89	,44	Yok
	İnstagram	70	2,00			
	Youtube	14	2,12			
	Diğer	11	2,03			

* p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde Diğer (Facebook, Twitter, SnapChat, Telegram gibi) SMU kullanan öğrencilerin BK düzeylerinin WhatsApp, İnstagram ve Youtube kullanan öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmektedir. İstatiksel olarak BK ölçeğinin Merak ve ölçeğin toplamında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Benzer olarak en sık kullanılan SMU'na göre öğrencilerin DATSA puanlarının düşük olduğu ve gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı görülmektedir. Tüm grupların DATSA düzeylerinin düşük seviyede olduğu görülmektedir.

BK ve DATSA arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analizin sonucu Tablo 7'de verilmiştir.

Boyutlar	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1 TSA									
2 ESA	0.76**								
3 EGSA	0.57**	0.67**							
4 DATSA	0.92**	0.93**	0.76**						
5 BK Zaman	0.22**	0.07	0.01	0.14					
6 BK Merak	-0.01	-0.01	-0.11	-0.03	0.37**				
7 BK İlgi. Odk.	0.16*	0.05	-0.11	0.07	0.22**	0.39**			
8 BK Zevk	0.19*	0.02	-0.06	0.09	0.47**	0.60**	0.50**		
9 BK Tüm	0.19*	0.04	-0.09	0.09	0.72**	0.78**	0.67**	0.84**	

Katılımcıların DATSA ile BK düzeyleri arasındaki ilişki veren Çizelge 7 incelendiğinde TSA alt boyutu ile, BK Merak alt boyutu hariç, TSA alt boyutu ile BK Zaman, İlginin Odaklanması, Zevk ve BK ölçeği arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişki söz konusudur. Bunun dışında kalan DATSA ve BK alt boyutlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki söz konusu değildir. Bu bulguya dayanarak Üniversitelerin Çocuk Gelişimi Programında öğrenim gören öğrencilerin derslerde son dakika haberlere bakması, gelen mesajları göz ucuyla kontrol etmesi ve farklı konulardaki web sitelerinde rastgele dolaşması, öğrencilerin BK ile ilişkili olabileceği söylenebilir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bulguları incelendiğinde Çocuk gelişimi önlisans öğrencilerinin DATSA düzeylerinin düşük seviyede olduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu bulgu ile paralel bulguların elde edildiğini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Gülner ve Ünsal, 2020). Ancak bu çalışmalar dışında üniversite öğrencilerinin siber aylıklık düzeylerini genellikle orta düzeyde olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur (Çınar ve Cinisli, 2018; Gezgin ve Sarsar, 2020; Arıkan ve Özgür, 2019; Şenel vd. 2017). Mobil teknolojilerin özellikle akıllı telefonların 2000 sonrası dünyaya gelen Z kuşağında daha yaygın olarak kullanımı, önceki kuşaklara göre teknolojiye daha hakim olmaları, sosyal paylaşım sitelerini daha etkin kullanmaları ve akıllı telefonlarında daha fazla zaman geçirmeleri (Mohammed, 2018:3220; Kırık ve Altun, 2019) yaptıkları davranışın DATSA olduğunu bilmemelerinden ve zaten bu teknolojiye alışmış olduklarından da kaynaklanıyor olabilir.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde BK düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde, elde edilen bu bulgu ile paralel bulgular elde edilen çalışmalar olduğu görülmektedir. Nitekim Dursun ve Çuhadar (2015), sosyal ağ kullanıcılarının BK düzeylerini inceledikleri çalışmada, cinsiyet değişkeninin bireylerin BK düzeyleri üzerinde anlamlı bir farklılaşma oluşturmadığını tespit etmişlerdir.

Öte yandan DATSA düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Bulunan anlamlı farklılaşmada erkek öğrencilerin ($\bar{X} = 2,69$) kız öğrencilere ($\bar{X} = 1,76$) göre daha fazla DATSA yaptığı tespit edilmiştir. Alanyazındaki birçok çalışmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Hayıt ve Dönmez (2016), üniversite öğrencilerinin siber aylıklık profilleriyle BK düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha fazla siber aylıklık davranışı sergilediği bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca Yazgan ve Yıldırım (2020), üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, derste siber aylıklık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığını ve erkek öğrencilerin siber aylıklık puan

ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Mevcut araştırmadan elde edilen bulguyla paralel olarak Korucu ve Kara (2019), yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarının DATSA düzeyleri ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve üniversite öğrencilerinin DATSA düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı bulgusunu elde etmişlerdir. Bu anlamlı farklılaşmada ise erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Yine alanyazındaki bazı çalışmalarda Siber aylıklık düzeylerinin cinsiyet açısından anlamlı farklılaşma göstermediğini belirten çalışmalarda mevcuttur (Doğusoy, Sevinç ve Ergün, 2020; Gökçearslan, Uluyol ve Şahin, 2018; Yılmaz, 2017).

Araştırmadan elde edilen bir diğer bulgu ise; BK ve DATSA düzeylerinde sınıf değişkenine göre anlamlı bir farklılaşmanın olmadığıdır. Bu bulguya benzer olarak Tanrıverdi ve Karaca (2018), ortaokul düzeyindeki öğrencilerle yaptıkları çalışmada, siber aylıklık puanlarının sınıf düzeyi değişkenine göre farklılaşma sonucuna ulaşmışlardır. Fakat aynı çalışmada BK düzeyleri ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aynı zamanda Akyürek (2020), lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada paralel bulgular elde etmiştir. Öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı ile sınıf düzeyi değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşmanın olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca literatür incelendiğinde mevcut araştırmadan elde edilen bulguların zıttı sonuçların olduğu çalışmalar görülmektedir. Korucu ve Kara (2019), yaptıkları çalışmada üniversite öğrencilerinin DATSA düzeylerini sınıf düzeyi değişkenine göre incelemişlerdir. Bu bağlamda elde ettikleri sonuç ise mevcut araştırmanın bulgularından farklı olarak akıllı telefon siber aylıklığı düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği. Ayrıca Aktaş ve Yılmaz (2017), yaptıkları çalışmada akıllı telefon bağımlılığını, sınıf düzeyi ile paralellik gösterebilecek olan yaş değişkenine göre incelemişlerdir. Elde ettikleri sonuç ise yine mevcut araştırmadan elde edilen bulgunun karşıtı olarak, akıllı telefon bağımlılığı ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılaşmanın olduğudur. Bu durumun bir nedeni olarak Kuyucu (2017), özellikle daha düşük yaşlardaki üniversite öğrencilerinin akıllı telefonlarına daha fazla olumlu anlam yüklemiş olmalarından kaynaklanabileceğini öne sürmüştür.

Araştırmada elde edilen önemli bir bulgu da BK düzeylerinin en sık kullanılan SMU değişkenine göre anlamlı farklılaşmanın olduğudur. Bu anlamlı farklılaşma Diğer olarak gruplandırılmış SMU (facebook, twitter, snapchat vd.) ile Whatsapp arasında olduğu görülmektedir. Whatsapp bir internet tabanlı bir mesajlaşma uygulamasıdır. Son yıllarda yapılan güncellemeler ile birlikte görüntü, video, ses aktarılmasındaki başarı ile beraber insanların durum paylaşımlarına, topluluk oluşturmaya, paylaşım yapmaya olanak sağlamıştır. Whatsapp adlı uygulamanın öğrencilerin BK düzeylerini diğer SMU'ndan daha az etkilediği söylenebilir. Diğer SMU'nun özellikle "reels" denilen kısa videoları çeşitli algoritmalar ile kullanıcılarının karşısına belirli bir düzende çıkardıklarından dolayı BK'ya daha fazla neden olduğu söylenebilir. Parsa ve Akçora (2021) yaptıkları çalışmada Instagram, Facebook, TikTok gibi SMU'nda sıklıkla kullanılan ve "Reels" adı verilen video oluşturma seçeneğinin, kısa videolar oluşturma, lisanslı müziklerin bir kısmını bu videoların üzerine ekleme, metin, resim, çıkartma gibi araçları bu videolara ekleme ve çeşitli efektler uygulama gibi zengin araçlar barındırdığından yarattıkları zihinsel etkinin de bir o kadar büyük olduğunu belirtmişlerdir. Bu çeşit SMU'nun araçları BK'yı tetikleyebilir.

Araştırmada elde edilen önemli bulgulardan biri de DATSA ile BK düzeyleri arasında sadece TSA açısından anlamlı bir ilişkinin olmasıdır. Alan yazında bulunan pek çok araştırma, Siber Aylıklık ile BK arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Arıkan ve Özgür, 2019; Çok ve Kutlu, 2018; Hayıt ve Dönmez, 2016). Benzer bir şekilde Tanrıverdi

ve Karaca'nın (2017) yapmış oldukları çalışmada öğrencilerin ders esnasında ve ders çalışırken BK, siber aylaklık ve oyun oynama etkinlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermişlerdir. Bunların yanında alanyazında BK ve Siber Aylaklık arasında negatif düzeyde anlamlı ilişkinin olduğunu gösteren çalışmalar da mevcuttur (Mihelič, Lim ve Culiberg, 2021; Lim ve Tee, 2021). Mevcut çalışmada elde edilen bulgunun nedeni anket formunun online olarak uygulanmış olmasından kaynaklanıyor olabilir. Online ölçeklere yine bir tarayıcı aracılığı ile ulaşıldığından katılımcılar, ölçeği doldurmanın bir TSA olduğu ve bu şekildeki bir kullanımın BK ile sonuçlanabileceğini düşünmüş olabilirler.

Öneriler

Üniversitelerde görev yapan akademik personellere, yöneticilere ve öğrencilere öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- X, Y ve Z kuşaklarının ayrı ayrı DATSA ve BK düzeyleri incelenebilir. Bu kuşaklar arasındaki farklılıkları yordayan değişkenler belirlenebilir.
- İç ve dış geçerliliği yüksek bilgiler edinebilmek için DATSA ve BK konusunda karma araştırmalar yapılabilir.
- Farklı bölümlerden elde edilen verilerle araştırma yinelenabilir.
- Öğrenciler, akademisyenler ve yöneticiler dijital vatandaşlık konusunda eğitimler almasına teşvik edilebilir.

KAYNAKLAR

- Agarwal, R. & Karahanna, E. (2000). Time flies when you're having fun: Cognitive absorption and beliefs about information technology usage. *MIS Quarterly*, 24(4), 665-694. <https://doi.org/10.2307/3250951>.
- Aktaş, H. & Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100.
- Akyürek, M. İ. (2020). Lise öğrencilerinin akıllı telefon kullanımı ve bağımlılığı. *Turkish Journal of Educational Studies*, 7(2), 42-63. DOI: 10.33907/turkjes.665046 42-63.
- Arıkan, F. & Özgür, H. (2019). Öğretmen adaylarının siber aylaklık ve bilişsel kapılma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 863-885. DOI: 10.26468/trakyasobed.569532.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2020). *Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi, Ankara.
- Chen, K., Chen, J. V., & Yen, D. C. (2011). Dimensions of self-efficacy in the study of smart phone acceptance. *Computer Standards & Interfaces*, 33(4), 422-431. <https://doi.org/10.1016/j.csi.2011.01.003>.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York.
- Çınar, O. & Cinisli, Z. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin siber aylaklık davranışları. *Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi (BESAD)*, 10(1), 39-48. DOI: 10.30655/besad.2018.3.
- Dursun, Ö. Ö., & Çuhadar, C. (2015). Sosyal ağ kullanıcılarının bilişsel kapılma düzeyleri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 241-253.
- Fraenkel, J. R., & Wallen, N. E. (2003). Observation and interviewing. *How to design and evaluate*

research in education, 5, 455-463.

- Gezgin, D.M. & Sarsar, F. (2020). Böte bölümünde öğrenim gören öğrencilerin siber aylaklık yapma nedenlerine ait görüşleri: Bir karma yöntem çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(1), 243-256.
- Gökçearslan, Ş., Uluyol, Ç. & Şahin, S. (2018). Smartphone addiction, cyberloafing, stress and social support among university students: A path analysis. *Children and Youth Services Review*, 91, 47-54. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2018.05.036>.
- Gülнар, M. & Ünsal, H. (2020). Üniversite öğrencilerinin akıllı telefon siber aylaklık durumları hakkında bir çalışma. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 92-100. DOI: 10.47477/ubed.766531.
- Haug, S., Castro, R. P., Kwon, M., Filler, A., Kowatsch, T. & Schaub, M. P. (2015). Smartphone use and smartphone addiction among young people in Switzerland. *Journal of Behavioral Addictions*, 4(4), 299-307. DOI: 10.1556/2006.4.2015.037.
- Hayıt, T. & Dönmez, O. (2016). Üniversite öğrencilerinin siber aylaklık profilleriyle bilişsel kapılma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5, 146-150.
- Kadı, F. & Öztunç, H. (2015). Üniversite öğrencilerinin aylık harcamaları ile cep telefonu kullanımları arasındaki ilişki üzerine ampirik bir çalışma. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 44, 168-178.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Nobel, Ankara.
- Kırık, A.M. & Altun, E. (2019). Yeni medya ve z kuşağı ilişkisi bağlamında youtube kids uygulamasının içeriksel analizi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(6), 109-119. <http://dx.doi.org/10.18506/anemon.526344>.
- Korucu, A. T. & Kara, S. (2019). Öğretmen adaylarının derslerde akıllı telefon siber aylaklık düzeyleri ile sanal ortam yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bilgi ve İletişim Teknolojileri Dergisi*, 1(1), 41-56.
- Lim, V. K. (2002). The IT way of loafing on the job: cyberloafing, neutralizing and organizational justice. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 675-694. DOI: 10.1002/job.161.
- Lim, V.K.G. & Tee, T.J.L. (2021). Online Learning and Academic Cyberloafing. *Twenty-fifth Pacific Asia Conference on Information Systems*, Dubai, UAE. 1-14.
- Mihelič, K.K., Lim, V.K.G. & Culiberg, B. (2021). Cyberloafng among Gen Z students: the role of norms, moral disengagement, multitasking self efficacy, and psychological outcomes. *European Journal of Psychology of Education*, 38, 567-585. <https://doi.org/10.1007/s10212-022-00617-w>.
- Mohammed, A.B. (2018). Selling smartphones to generation Z: Understanding factors influencing the purchasing intention of smartphone. *International Journal of Applied Engineering Research*, 13(6), 3220-3227.
- Parsa, A. F. & Akçora, E.A. (2021). Yeni medyanın postmodern anlatımı dijitografi: Reels videolar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(4), 2386-2401. <https://doi.org/10.33206/mjss.927331>.
- Polat, M. (2018). Derslerde akıllı telefon siber aylaklığı ölçeği (DATSAÖ): Üniversite öğrencileri için bir ölçek uyarlama çalışması. *Social Sciences Studies Journal*, 4(21), 3114-3127. DOI: 10.26449/sss.733.
- Seçkin, Z. & Kerse, G. (2017). Üniversite öğrencilerinin sanal kaytarma davranışları ve bu davranışların çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Ampirik bir araştırma. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 89-110.
- Şenel, S., Günaydın, S., Sarıtaş, M.T. & Çiğdem, H. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylaklık

- Seviyelerini Yordayan Faktörler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 95-105. DOI: 10.24106/kefdergi.2376.
- Tanrıverdi, Ö. & Karaca, F. (2018). Ergenlerin demografik özelliklerine göre bilişsel kapılma ve siber aylaklık etkinlik düzeylerinin incelenmesi. *Addicta: The Turkish Journal on Addiction*, 5(2), 285-315. <http://dx.doi.org/10.15805/2018.5.2.0052>.
- Tellegen, A. & Atkinson, G. (1974). Openness to absorbing and self-altering experiences ("absorption"), a trait related to hypnotic susceptibility. *Journal of Abnormal Psychology*, 83(3), 268-277. <https://doi.org/10.1037/h0036681>, 268-277.
- Thomé, S., Härenstam, A. & Hagberg, M. (2011). Mobile phone use and stress, sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults - a prospective cohort study. *BMC Public Health*, 11(66), 1-11. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-66>.
- Usluel, Y. K. & Vural, F. K. (2009). Bilişsel kapılma ölçeğinin Türkçeye uyarlama çalışması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 77-92.
- Webster, J. & Ho, H. (1997). Audience engagement in multimedia presentations. *ACM SIGMIS Database*, 28(2), 63-77. <https://doi.org/10.1145/264701.264706>.
- Yazgan, Ç. Ü. & Yıldırım, A. F. (2020). Üniversite gençliğinde internet bağımlılığı ve derslerde siber aylaklık davranışları. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8 (Özel), 5-29.
- Yılmaz, A.B. (2017). Lisansüstü öğrencilerinin siber aylaklık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Karma bir çalışma. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 113-134.
- Yılmaz, R. & Yurdugül, H. (2018). Cyberloafing in IT classrooms: exploring the role of the psychosocial environment in the classroom, attitude to computers and computing courses, motivation and learning strategies. *Journal of Computing in Higher Education*, 30, 530-552. <https://doi.org/10.1007/s12528-018-9184-2>.
- Yusufoğlu, Ö. Ş. (2017). Boş zaman faaliyeti olarak akıllı telefonlar ve sosyal yaşam üzerine etkileri: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2414-2434.

Etik Onay

"Çocuk Gelişimi Programı Öğrencilerinin Bilişsel Kapılma ile Siber Aylaklık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi ve Editörünün" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun yazar(lar)a ait olduğu ve çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğu bu çalışmanın yazarları tarafından taahhüt edilmiştir.

Araştırmanın Etik Kurul İzni

Araştırma kapsamında Dicle Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Etik Kurulu'ndan (Karar Tarihi: 23.09.2022; Karar: 2022/226) etik kurul onayı alınmıştır.